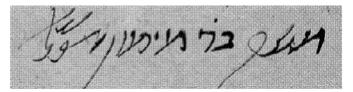
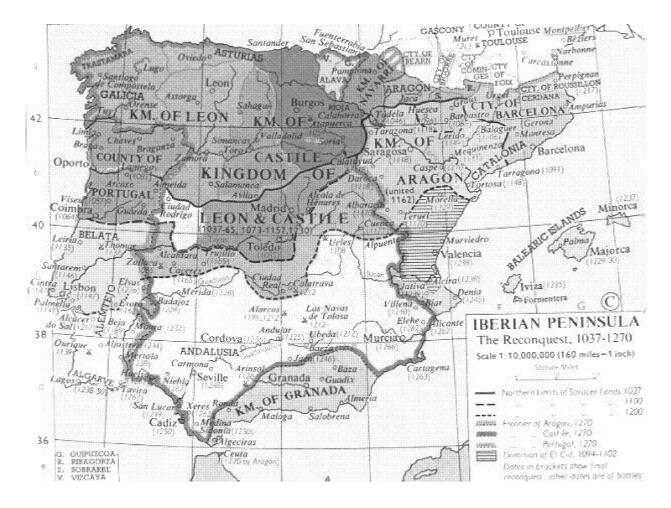
<u>מכללת מבשרת ירושלים</u>

ממשה עד משה לא קם כמשה

Original Signature of the Rambam

"Maimonides is the most influential Jewish thinker of the Middle Ages, and quite possibly of all time" (*Time* Magazine, December 23 1985)

1. <u>Biography</u>

- 1135 March 30; 14 Nissan 1.00 pm: Born Cordoba, Spain "the Bride of Andalusia" home to 150,000 Jews and cultural capital of Southern Spain and the Golden Age of Jewish Spain
  - Son of Rabbi Maimon, dayan in Cordoba. Some claim that the family was descended from David Hamelech. Nothing is know of Rambam's mother. It is thought that she died in childbirth Rambam had 1 brother, David and 3 sisters, including one called Miriam
- 1141 Brought as a boy of 6 to the deathbed of the Rav Yosef ibn Migash for a beracha. Rambam attributed his later success to this beracha
- 1140-50 Educated in the Spanish Sefardi model Torah, mathematics, astronomy, philosophy
- 1150 Almohad conquest of Cordoba the Jews were faced with a choice of conversion or death most fled. Maimon family flee to the South of Andalusia
- 1151 Almohads conquer all of Southern Spain including Andalusia and the Maimon family flees to Christian Spain in the North suffering anti-Jewish persecution by the Christians there
- 1158 The Rambam begins work on the **Perush HaMishnah**
- 1160 The Maimon family leaves Spain for Fez, Morocco. Although also under Almohad rule, most Jews there practiced Jewish lives in private whilst being public Moslems - even the Rav and Rosh Yeshiva of Fez was a public Moslem! The Maimon family however were not forced to convert publicly.
- 1163 Under increasing Almohad persecution in Morocco, a great Talmudic authority rules that Jews must rather suffer martyrdom than profess Islam publicly. Many despaired and stopped keeping Torah privately since they felt like hypocrites. Others prepared to die. Rambam stepped in and wrote **Iggeret Hashmad**. Highly critical of the other rabbi's view, the Rambam ruled that the Jews should try to flee Morocco but could publicly pretend to convert to Islam whilst remaining Jews in private. The Iggeret caused him severe problems remaining in Fez.
- 1165 Rambam escapes Fez bound for Eretz Yisrael. Surviving terrible storms, Rambam landed in Acco on 3 Sivan, which he vowed to keep as a personal 'Purim' of rejoicing, feasting and tzedaka. Rambam visited Chevron and Yerushalayim and write that he entered the 'Bayit Hagadol Vehakadosh' on 5 Cheshvan - see sources 1 and 2 below. There is some debate as to whether he actually went up onto Har Habayit or not. (He clearly rules in halacha that Har Habayit retains its kedusha today but there are some areas which it may be permitted to enter)
- 1165 Rambam left Acco for Egypt and moved to Alexandria. Egypt was then a community divided between the Karaites and Rabbinic Jews. Rambam becomes a very prominent critic of the Karaites
- 1167 Due to hostility and pressure from rich Karaite community members, Rambam leaves and resettles in Fustat, near Cairo
- 1168 Rambam completes the **Perush Hamishna**
- 1167-69 His wife, two sons and father all die
- 1170 Rambam begins work on his **Sefer HaMitzvot** and writes the **Iggeret Teiman**
- 1171 Saladin overthrows the Moslem Fatimid dynasty in Egypt As part of the Saladin wars, many thousands of Jewish captives needed redeeming. Rambam
  - spearheaded this effort and was later appointed by Saladin's government as the Leader Nagid - of the Jews of Egypt
- c.1173 Rav Shmuel Bar Ali in Babylon seeks to abolish the position of the Exilarch in Bavel and re-establish the role of the Geonim. Rambam is at the forefront of the opposition to this move and insisted that the Torah world was no longer bound the authority of the Babylonian Geonim. This made him enemies see later on the Great Maimonidean Controversy
- 1176 Rambam pronounces a public takana in Fustat against the Karaites and in particular that women were not allowed to follow the Karaite customs for Taharat haMishpacha or risk divorce and loss of their ketuba
- 1176 His brother, David, is lost at sea in a shipwreck dealing an intense personal and financial blow to the Rambam. The Rambam takes to his bed for a year, sick and deeply depressed at his loss see source 3

Rambam then requalified as a doctor and works to support his family and that of his brother

- 1181 Rambam completes work on the **Mishneh Torah.** He also remarries in that year. His second wife is from a highly regarded Egyptian family
- Birth of his son Avraham. He also had a daughter who died in infancy.
- 1190 Became the personal physician to al-Afdahl, son of Saladin and Grand Vizier of Egypt. This released the financial pressures and gave Rambam great influence in Saladin's court
- 1190 Completes work on **Moreh Nevuchim**
- 1193 Saladin dies and leaves a bitter war of succession. Rambam backs al-Afdhal, eldest son of Saladin, who eventually wins
- 1194 Rambam begins to weaken physically his daily schedule was gruelling see source 4 below
- 1198 Al Afdahl rules Egypt and appoints Rambam as Chief Court Physician
- 1200 Rambam was mainly bedridden
- 1201 Visited and consulted by famous Babylonian physician Abd Al Latif
- 1201-03 Egypt struck by famine, plague and earthquakes
- 1204 (December 13; Tevet 20) Rambam dies in Fostat and is brought for burial to Teveriah. 3 days of mourning were proclaimed in Fostat by Jews and Moslems who revered the Rambam as *Abu 'Imran Musa ben Maimun ibn 'Abd Allah*. A fast was proclaimed in Yerushalayim and the Tochacha was read in shul together with the Navi relating the capture of the Aron Kodesh by the Pelishtim

He was survived by one son - Rav Avraham - who became the author of the great ethical work **Hamaspik L'Ovedei Hashem** and was a staunch defender of his father during later controversies

1237 Rambam's son, Rav Avraham dies aged 51. Rambam's family remain the Naggidim of the Jews of Egypt for 5 generations. None of the Rambam's descendents are known past 1400

ויום השלישי בשבת, ארבעה ימים לירח מרחשון שנת כ"ו ליצירה יצאנו מעכו לירושלים תחת סכנה <u>ונכנסתי לבית הגדול</u> והתפללתי בו ביום חמשה ימים לירח מרחשון

ספר חרדים מצות תשובה פג

2. On Sunday evening, 4 lyar, I went to sea; On the Sabbath, 10 lyar in the year 4925, a heavy gale arose, the sea was turbulent and we were in danger of drowning. I vowed to observe these two days as strict fast days for myself, my family and all my household and to order my descendents to keep the fasts also in future generations and to give charity in accordance with their means. I further vowed to observe 10 lyar in complete seclusion and to devote the day to prayer and study. On that day G-d alone was with me on the sea, so upon the anniversary of this day I wish to be alone with G-d and not in the company of man, unless I am compelled to.

On Sunday evening, 3 Sivan, I landed safely in Acco and thus escaped persecution. The day on which we set foot in the Land of Israel I vowed to observe as a day of festivity and joy accompanied by the distribution of gifts to the poor, I as well as my offspring in future generations.

Tuesday 4 Marcheshvan in the year 4926 we arrived in Jerusalem from Acco after a dangerous journey. I entered the site of the great and holy Temple and prayed there on Thursday 6 Marcheshvan

from Sefer Haredim by RE. Eleazer Askari of Safed (pub 1588)

3. In Egypt I met with great and severe misfortunes. Illness and material losses came upon me. In addition, various informers plotted against my life. But the most terrible blow which befell me, a blow which caused me more grief than anything that I have experienced in my life was the death of the most perfect and righteous man, who was drowned while traveling in the Indian Ocean.

For nearly a year after I received the sad news I lay ill on my bed struggling with fever and despair. Eight years have since passed and I still mourn, for there is no consolation. What can console me? He grew up on my knees; he was my brother my pupil. He was engaged in business and earned money so that I might stay at home and continue my studies. He was learned in the Talmud and in the Bible and an accomplished grammarian. My one joy was to see him. Now my joy has been changed into darkness; he has gone to his eternal home and has left me prostrated in a strange land.

Whenever I come across his handwriting or one of his books, my heart grows faint within me and my grief awakens. In short, "I will go down into the grave mourning my son" Were not the study of Torah my delight, and did not the study of wisdom divert me from my grief, I should have succumbed in my affliction

from letter to R. Yefet Eliyah, dayan of Acco

4. I live in Fustat and the Sultan resides in Cairo; these two places are two Shabbat limits distance from each other. My duties to the Sultan are very heavy. I am obliged to visit him every day early in the morning and when he or any of his children or concubines are indisposed I cannot leave Cairo but must stay most of the day in the palace. It also frequently happens that one or two of the officers fall sick and I must attend to their healing. Hence, as a rule, every day, early in the morning, I go to Cairo and even if nothing unusual happens there, I do not return to Fustat until the afternoon.

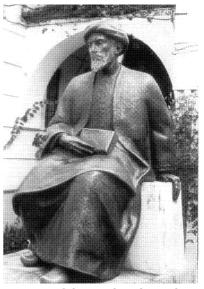
Then I am famished but I find the antechambers filled with people, both Jews and Gentiles, nobles and common people, Judges and policemen, friends and enemies - a mixed multitude who await the time of my return.

I dismount from my animal, wash my hands, go to my patients and entreat then to bear with me while I partake of some light refreshment - the only meal that I eat in 24 hours. Then I go to attend to my patients and write prescriptions and directions for their ailments. Patients go in and out until nightfall, and sometimes, even as the Torah is my faith, until two hours and more into the night. I converse with them and prescribe for them even while lying down from sheer fatigue. When night falls I am so exhausted that I can hardly speak.

In consequence of this, no Jew can converse with me or befriend me [on communal or religious matters] except on Shabbat. On that day, the whole congregation, or at least the majority, comes to me after the morning service, when I instruct them as to their proceedings during the whole week. We study together a little until noon, when they depart. Some of them return and read with me after Mincha until Maariv. In this manner, I spend the days. I have related to you only apart of what you would see if you visit me

The Rambam's grave in Tiveria

Statue of the Rambam in Cordova

4

from letter to R. Shmuel ibn Tibbon

2. Torah Works of the Rambam

before 1155 Biur Milot Hahegayon - a short treatise on philosophical ideas

- Ma'amar Haibur an essay on mathematics and the astronomy of the Jewish calendar
- 1163 **Iggeret Hashmad** to the jews of Morocco telling them that they did not need to die rather .... than publicly convert to Islam
- **Sefer Ha'Orah** (know as Peirush HaMishna LehaRambam) a line by line perush on the whole Mishna. Written in Arabic - clear, lucid and organized and intended to make the Mishna accessible to the Jewish masses. It's goals according to the Rambam were:

(i) an accurate classification of the [Mishna] and an explanation of the meaning of its words (ii) its final decisions

(iii) a guide for the beginner as to the proper methods in analyzing the Mishna's statements (iv) For non-beginners, an aid to retaining clearly and permanently what was already learned Translated into Hebrew by R. Shmuel ibn Tibbon during the Rambam's life and later in the 20C by Rav Yosef Kappach

It includes 3 famous introductions:-

Hakdama LeMishna: his introduction to the whole sefer - dealing with the origins and development of the different aspects of Torah Shebe'al Peh

Hakdama Le Perek Chelek: his introduction to the 10th Perek of Sanhedrin - dealing with Olam Habah and the 13 Principles of Faith

Hakdama Lemesechet Avot - Shemonah Perakim - on Ethics, Spirituality and the Soul Sefer Hamitzvot: a brief outline of the content of the 613 mitzvot

- 1170-80 **Yad Hachazaka (Mishneh Torah)**: total halachic work encompassing ALL of Torah Shebe'al Peh, reformatting it and reorganizing it into 14 (τ") new books. Written in beautiful Hebrew.
- **Moreh Nevuchim**: on creation, history, faith, prophecy, reasons and explanations for the mitzvot, philosophy, logic, rationalism. Heavily based on Aristotelian logic, philosophy, cosmology and natural physics. Written in Arabic and then translated by Ibn Tibbon into Hebrew and then into Latin and many other languages

PLUS 500 Teshuvot

1170

Iggrot (letters) - (i) Hashmad; (ii) Teiman; (iii) to the Rabbis of Marseilles (on astrology);

Ma'amarot (essays) (i) Hayichud; (ii) Techiat Hametim

Digest of the Talmud Yerushalmi - only extracts have been found

Commentary on many mesechtot of the Talmud Bavli - only Rosh Hashana is extant

Medical Works including: (i) Extracts from Galen (Pirke Moshe) (including 25 chapters bringing 1500 medical decisions of Galen (2nd Century Roman physician), Commentary on the Aphorisms of Hypocrates, Explanation of Drug Names, The Regimen of Health, Treatise on Poisons and Antidotes, Treatise on Asthma, Treatise on Hemorrhoids, Treatise on Cohabitation, Treatise on Hygiene, Treatise on Fits. Many of these were translated into Latin and became standard medical texts into the 20th Century

PLUS various works on jurisprudence, logic, philosophy, anatomy, pharmacology, pathology and dermatology

World Stamps featuring the Rambam¹

6

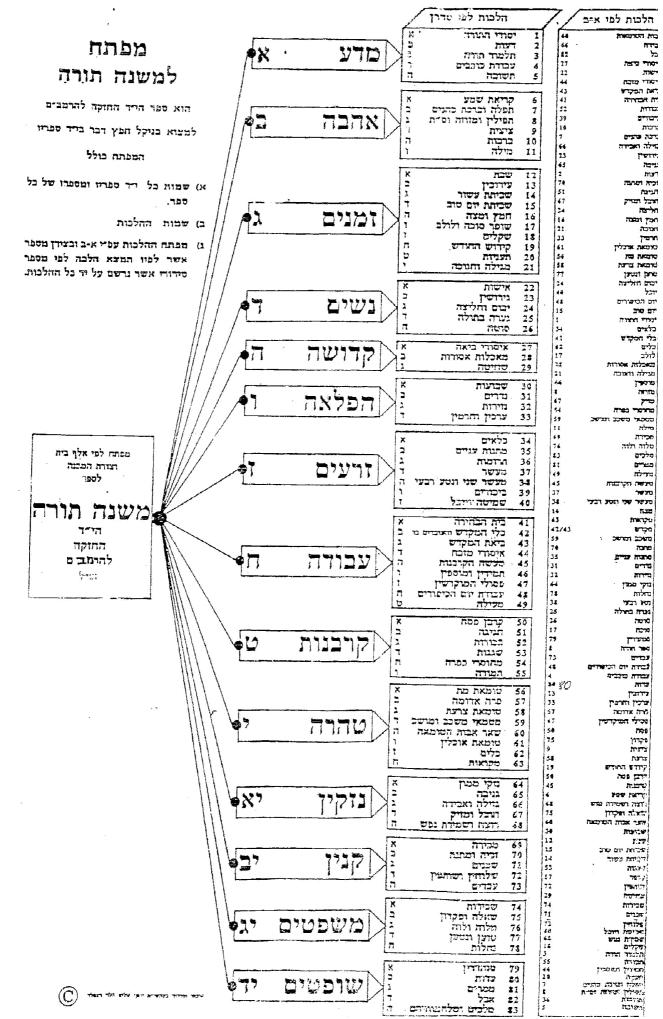

1. Reproduced from the Leiman Library - see http://www.leimanlibrary.com/index.html

7

ddrn	
dawin	
WLL	
להרמב״ם	
ĥ	

						-				
		מפתח למשנה תורה להרמב״ם	תה למש	2				מפתח למשנה תורה להרמב״ם	ממעוו למ	
		ההלכות למי סדר אלמביתי	ההלבות				*	ההלכות למי טדר הטמרים	LHXC	
מרר עיר		מתנות עניים		טפר א	מפר המצוות	00 A.N		מעשר שני ונטע רבעי	םמר א י	סמר המצוות
	הפלאה	r.F.a	ות הטומאות	נה: שאר אבו	אבוח הטומאות, ראה: שאר אבות הטומאות	מי איא		cclua		1 1 1
m vrc	הפלאה	ENTRI	ם סה עיב	שופטרם	אנל	K'V D		שמיטה חובל	X A X	
X.Y X	מיטיו	רולי ממון	K'V K	drun	איטורי ביאה			ALF		
54.K	משפטים	cuclu	לר עיב	אבוודה	איטווי מובח	XUX		בית הבחירה כלי המפראו	- E 22	עבודת בוכבים
טז עיב	(ard	נערה בתלה	N'Y K	נשים	Arvain			ביאת המקרש	N V.C	תשובה
*CN W'N	XLCL	נשיאת כפים	כב ע"א	VELLE	ביאת המקדש	14		איטורי מובח		XEAL
CX V.X	caro	aran	N.V. N	עבודה	בית הבחירה	בעיא		מעשה הקרבנות	L V.X	קראת שמע
מלד עיא	זמנים	DICT	ו אב עיב	קרבנות	בכורוז,	לעיב	•	תמידין ומוספין	'N U'N	חפלה
X A K	wreara	مدينديدا	OK V'N	ורעים	בכורים	מרעיא		פטולי המוקדשין	לא ע"א ב	נשיאת כפים תפולוו
CC V'N	ארכה	ספר תורה	N V'L	ארכה	ren	01 V X		עבודת יום הכפורים מווולה	CK 4'X	
CN V'N	đrđ	, Are	ц v т	turdry	גולה ואברה	K"Y K"	>	ALL N	מר היא	ספר תורה
N.Y 10	: ALL	עבודת יום הכפורים	ער עיב	נשים	retrail	עח עיב	2	לרבן פטח	CL V.X	Z.X.U
сп v .х	۳	עבווות כוכבים	ירו ע־א	נויקין	ונכד	00 V.N	ດ	neven	27 K	בינת
לא <i>ע</i> "א	שומחים	urm.	17. Y.Y.	מרע	LAUL	2	×	בכורות	UN V.L	arth .
QL N.X	laura	עירזבין	מב עיא	drd	וכיה ומתנה	לא עיב	A	שגנות	עה עיב	תפלות כל השנה
	нисуни	ערכין וחרמיו	gu v'x	קרבנות	TUCK	dc n.x	2	מחוסר כפרה		0,207
ur u* x	ACT F	early manarun	an r.n	cudd	ured range	קבר עיא	₽.		x 77 X	a in
		err wrigh	לח עיב	iatra	עמא נמאני	C 0147N	٢		6 %	muuu mau
	XLCL	X.X.U	קפה עיב	זמנים	nuch		1 0	פרה ארומה		
מנב עינ	Iatra	dua una	וכעיא	משפחים	- and und	d' u'n	2	טומאת צרעה	ν, Έλλο Έλλο	חמץ ומצה
. 01 V.L	draum	לרבן פטח	ሪክ ላን		טומאת אוכלין	0 v.c		מטמאי משכב ומושב	den v.x	WICH
L V.X	NFCF	לריאת שמע	ר עיא	auuu	arann an	0 4.2		שאר אבת המתאות	קלד ע־א	
נט ערב	cudul	רוצה ושמירת נפש	ረተ ሌግ	and the	מומת צרעת		B 6		day a.c	CTCL weichter
a alt	anaana	שאלה ומקדון	N V N	נשים	יבום וווליצה	1 (1 / 1 1 / 1 1 / 1	1 6	adıxır	קמח עיא כוב יויב	
0 <i>V</i> *C		שאר אבות הטומאת	K"Y'D	זמנים			.		COL V'A	L'ARMA
K'Y X	הפלאה	שבועות	X V X	arv	COLL LANCE	X V X	X	cidi, acul	לקר ת.א	andr
an v.c		שביחת עשור	קרעיא	ILMO	CCXLD	ч.х И	ũ	KICL	קפה עיב	nuch
- A		ACU		ACT I	ch hadrw	0 A .A	۵	מולה ואבדה		1 W 1
CN N.Y	200	, MININ	GI 7.C		ctra	си <i>к</i> .х	uc	חובל ומויק	к-у к	ארשות
CCU 11-20		wer	dan a.c	idea	łłł	a a.c	ñ	רוצח ושפורת נפש	ער עיב	rual.
} ₩ a, c		allicali	X 'Y X	duau	מאכלות אטורות			n. A	N*V K	ינום ותליצה
	-4	שניידת	למד ה.א	jarua	مدرئ	X N.N	×		2 7 7	נערה בתוקה
		שכנים	a v"N	XLCL	au		9 2		2	
ra u"N		ัพช่ากๆ กลเกลา	dc ч"н	qrun		רט א איז ט	5	שלוחין ושותפין	and the second se	driwn Ymreithe
G A.X	ρ	שמיטה הובל	N Y'C		מטמאי משכב ומרשב	сул <i>ч</i> -м	45 K	אברים	4 2 2 2	מאבלות אסורות
ע־א דמס	iacra .	ndtra	VN V'E		۵.4۲ ۵			awava	in the	WIRON
. w m	arv	תלמוד תורד:	N V.L	dr.l		ם עיב	ิล	werin		пасин
קכד ע־א	dram o	U airri	G A.C	משפטים		u v 'c	۲.	which regard	N W.N	שבועות
ς'ν°c	venn	תמידין ומוספין	מח ע״ב	algora	accia		6 / / /		CLL V.Y	
dat a.x	זמנים ל	nuun	K'Y U	ancara			16	ruqiu	кту тр	urun .
לג עיא	ארנה ל	uaqu	N. Y N	ACUT.	מעילה	1	1		ወኪ ሊንአ	ערכין וחרמין
N'N N'	XLCL .	nach	C 7.X		מעשר הקרכנות	N'V K	Я			זרעים
עה עיב	אוכה ע	תפלות בל השנה	ζvr		Grar	ch v'n	K ²		קו עיא	כלאים
L V.X	ורעים ב	urrain	N'Y UN	ΪĹΩ	מעשר שני ונסע רבעי	K.X	מ ערא	acha	קנג עינ	מתות עניים
N Y'E	ar ar	תמעכדי	ሳ ሌ-እ		adunu	טה עיב	DL	אבל	n. X	
			0 ממנה "חורב"	0	*	en v.c	2	מלכים	r Ř	CAML

גורם בדברי ת״ק שבברייתה עלו בו

נמחים שלא מחמת המכה חייב

לרפאתו ואינו חייב ליתן לו דמי

שבתו, ויש שעם לדבר משום דבגמרא

ממעט שלה מחמת המכה מדכתיב רק וגבי שב כהה דכתיב רק. ולייל

מחמת המכה אמאי חייב לרפאתו,

דבגמרה מפרש מהי שלה מחמת המכה

כגון שעבר על דברי רופה והכל דבש

או מיני מתיקה שהם קשים למכה.

וא״ת והרי כתב רבינו בסמוך עבר

על דברי רופא והכביד עליו חולייו

אינו הייב לרפאתו וי״ל להתס

שמני שעבר על דברי רופה מכל

בשאכל מיני מתיקה שהם מאכל אדם

ואין הכל יודעים שהם קשים למכה

והרופה לה הזהירו לה הוי פושע

ולפיכך חייב לרפחתו, ולפי זה הח

דההמר מהי שלה מחמת מכה כדתניה

הרי שעבר על דברי הרופה והכל

דבש או מיני מתיקה, בהא דקאמר

כדתניה נה מדמי נהו הנה להכל

דבש או מיני מתיקה לא לעבר על

דברי הרופה. כל זה היפשר לדחוק

כדי לקיים גירסת הספרים.

שרבינו הי סייב לרפח

ומשבת קמי.

הים בברייתה יכול יהה

א יכול יהא חייב

וחין להקשות חי שלח

נזיקין הלכות חובל ומזיק פ״ב כסף משנה י מגיד משנה

היה מתגלגל וכו׳ וכן אם הבריא וכו׳. כלותה כרייתל שס: פ״ב יט עלן בו צמחים שלא מחמת המכה חייב לרפאתו ואינו בד"א בשרצה המזיק וכוי. ילה לו זה לרב מן הותה סוגיה 10 דאמריי בריש פירקא (פה.) אי אמר ליה פיי ניוק למזיק קוץ לי וכן השיג עליו הראבייד עכייל. והייה כתב שמה שכתוב בספרי רבינו

> הביחה הרב בסמוך. חלח דקשים לי דאי מההיא יתן על ידי ב״ד ודי לו בכך וכמו שכתב הרב ז"ל בסמוך. ונרחה שזה הדבר פשוט חלל הרב דע״כ לה המרינן נותנין לו מיד הלה כדי שאם היה מתנונה והולך לא יתחייב יותר המנול לא יתחייב יותר המומד מכל מס רנה המזיק לתת בר יום ביומו ומס יתרפה קוברה ירויה והם יהחר יפסיד ודחי שומעין לו שהרי חינו חייב לו אלא ברפואתו ושבתו והרי הות נותן ונכון הות:

יז אמר לו הניזק וכוי. זו היס הסוגיה שהבחתי למעלה:

יה אמר לו המזיק וכוי. כחותה : 6'110

יט הרי שלא פסקו וכו׳ ועלו צמחין. מזה ילה לרבינו ג״כ מ״ש למעלה (המ״ז) שחם רנה המזיק אין שם אומד שאם בהכרה יש שם מומד תיכף יתן לו מומדו ויפטר וכן כתבו המפרשים ז״ל דכשהמדוהו נותן לו מומדו ונפטר. ודברי הרב בעלו בן למחים מחמת מכה משנה שלימה (שם פג:) ודברי הכל: עלו צמחין שלא מחמת מכה חייב לרפאתו ואינו נותן לו דמי שבתו. שנינו במשנה עלו בו למחים אם מחמת מכה הייב שלה מחמת מכה פטור. זהו סתם משנה. וגרסינן בגמרה (פה.) ת״ר עלו בו למחין מחמת מכה ונסתרה חייב לרפלתו וליתן לו שבתו שלה מחמת מכה הין הייב לרפחתו ואינו חייב ליתן לו דמי שבתו ור׳ יהודה פליג בריפוי * דמחמת מכה ואמר דפטור ורבנן בתראי אמרי באותה ברייתה דאפילו בשבת ** דמחמת מכה פעור. וחין מי שיסבור דשלה מחמת מכה יהיה חייב בריפוי, ובודחי ע״ם הוח במה שכתוב בספרי

נותן לו דמי שבתו. כתב הטור (סי תכ) על זה ולה נהירה מקץ ואנא מסינא נפשאי איל פשעת בנפשך וקרו לי שור המזיק וכבר חייב לרפאתו עיים הוא שאין מי שיסבור כן עכייל. ולקיים גירסת הספרים איפשר לדחוק ולומר שרכינו

> טר וכן יום ביומו. ודבר זה תקנה היא למזיק השבת אומדין אותה ונותן הכל מיד. אם היה מתגלגל בחלי והולך וארך בו החולי יתר על מה שאמדור ינו מוסיף לו כלום. וכן אם הבריא מיל אין פוחתין לו ממה שאמדוהו : טז במה דברים אמורים בשרצה המזיק. שזו תקנה היא לו. אבל אם אמר המזיק אין רצוני בתקנה זו אלא ארפאהו דבר יום ביומו שומעיז יז אמר לו הניזק פסוק עמי ותן על לו ידי ואני ארפא עצמי אין שומעין לו. שהרי אומר לו שמא לא תרפא עצמך ואחזיק אני עצמי במזיקין. אלא נותן לו דבר יום ביומו או פוסק על הכל ונותן דמי הרפוי על ידי יח אמר לו המזיק אני ארפא בית דין אותך או יש לי רופא שמרפא בחנם אין שומעין : לו אלא מביא רופא אומן ומרפאהו בשכר יט הרי שלא פסק עמו אלא היה מרפא יום יום ועלו בו צמחים מחמת המכה או נסתרה המכה אחר שחיית חייב לרפאותו וליתן לו דמי

שבתו.* אעלו צמחים שלא השנת הראב״ר מחמת המכה חייב לרפאותו מחמת ואינו נותז לו דמי שבתו. עבר על דברי רופא והכביד החולי אינו חייב לרפאותו : בית דין על המזיק ומחייבין אותו לשלם גובין ממנו הכל מיד ואין [ג] קובעין לו זמן כלל.

הייש. עזי באים שלא . arriel חייב מינו מיינ לרפאותו. מ״מ .1016973

דמ״מ שינויה דחיקה הוה.

כ כשפוסקין

שלמה שמגיה הרב המגיד מחחר שכתב דבעלו בו למחים שלה מחמת המכה אינו חייב לרפאתו מה היה לריך לכתוב עבר על דברי הרופה והכביד עליו חליו חינו חייב לרפחתו. ועוד שעבע הלשון מורה שחינו ט״ם, שמם כדברי הרב המגיד כך הל"ל אינו הייב לרפאתו ולא לתת לו דמי שבתו:

: ואם בבושת בלבד נתחייב קובעין לו זמן לשלם שהרי לא הסרו ממוז

עבר על דברי רופא וכו׳. גרייתה שם: הרב ז"ל חייב לרפאתו כאן. אין חייב לרפאתו הוא עיקר הנסחא בשלא מחמת מכה: כ כשפוסקין ב״ד וכו׳. אין נותנין זמן לחנלות מסורש בגמרה בהחובל (נה.) ומשנה (נ:):

++ זייל בריפוי (שס). * לייל בשבת (זרישה).

לחם משנה

לכלהו אלא יכול אפיי למחה שלא מחמת המכה ולפי גירסא זו מלי יח אמר לו המזיק וכו׳. כפי החוכל (פה.) חמרו עוד וחי ח״ל מפרש פירוש של רבינו ז״ל דהיינו לענין השבת לבד בלי שינוי גירסא מייתינה להסיה דהיקה הייל הסיה דהיקה עינה עוירה עייכ. ואי בכרייתה דעבר על דברי רופה ע״כ בההיה ברייתה גרסינן יכול ומדברי הטור נרמה דגורם מסיח רחיקה רייל ממקום רחוק וכן יהה חייב לרפחותו שכ״כ רבינו למטה דחינו חייב לרפחותו וכמו היה גירסת הרחיש והכוונה לומר רופה שמוזיל גניה. ורנינו לה הזכיר שחילק הוא עלמו דשאני עובר על דברי רופא דאינו חייב לרפאותו מזה כלל: אבל היכא דהרופא לא הזהירו חייב לרפאותו. אייכ נמלאו כל דברי יט עלו בו צמחים שלא מחמת המכה כוי. הרב בעל כ״מ רלה הרב בכ״מ ז״ל תמוהים ודברי ה״ה ז״ל עיקר. ומה שהקשה לפי לקיים הגירסה בדברי רבינו ז״ל דחייב לרפחותו וגורם בברייתה גירסת ה״ה ז״ל בדברי רבינו ז״ל דלמאי אילטריך לכתוב עבר על שלה מהמת מכה הייב לרפהותו והינו נותן לו דמי שבחו. ויש להקשות דברי רופה, קושיה זו היתה בדברי העור ז״ל סימן ת״כ, והוה ז״ל

על גירסתו כיון דת״ק מהים שרת לריפוי בעלו בו למחים מחמת מכה דמע״ג דלה נתנה מים למן יתירה משום דתנה קרה גבי ריפוי מסיינ ליה ושבת מקיש לו פוי ברלותלו שם בגמי (פה.) ולכך מחייב ליה בשבת ליייכ גם בשללו מישת מכה כיון דפעריה קרלו משבת משום דכתיב רק פעריה מריפוי דליתקשו להדרי. ועוד קשה לפירושו וגירסתו א״כ מתני׳ דקאמרה אם מחמת המכה חייב שלא מחמת המכה פטור דע״כ החי פטור בריפוי הוח דשבת עד״ן לח הוזכר במשנה כמאן אחיא, הא לחייק בשלא מחמת מכה בריפוי מיהא חייב ורי יהודה מודה בהה וחי רבנן בתרחי הה לדידהו הפילו מחמת מכה פטור מריפוי. ועוד קשה מה שכתב שאינו גורם בברייתא יכול יהא חייב לרפאותו, דבהי ברייתה קאמר אי ברייתה קמייתה לא גרסינן בה

כמשון כאבוה ע"כ. וספק ר"מ ז"ל כהאי לישנם בתרה והדין עמו שכן בכל המלמוד פסקינן כלישלם במרא ועוד כי כל הסוגים כך היא הולכת לחייב כריפוי כי מי ופסרנו מאגר אפיא וישלם ואי משום שעלו שלא מחמת מכה הא מקשי לים מלמודם ופוקמה בגרגותני מלם ודםי מחד מן המלמידים ממרה ומלה מותה ימים. עבר על זכרי רופה עד סוף הפרק. הכל פ׳ החוכל: במילו גדול:

תירן שם דתנה והדר מפרש ומספיק זה ג״כ לדברי רבינו ז״ל. הלה

מימה דוקה עבר על דברי רופה בדברים הפשוטים שהם מיני מחיקה שקשים למכה דהו מיקרי פושע הבל הם עבר על מילתה דלה פשיטה כולי האי לא מיקרי פושע וחייב לרפאותו קמ״ל דבכל גוונא דעבר

על דברי רופא אינו הייב לרפאותו ולכך לא כתב רבילו זייל עבר

על דברי רופה כגון שהכל מיני מתיקה כלשון הברייתה הלה עבר על

דברי רופה סתמה להודיענו דככל גוונה שעבר על דבריו הינו הייב

לרפאותו. ותירוץ זה גם כן עולה לדברי הטור ז"ל דשניהם

דעת מחת:

לכך נרמה לומר דמתמ למשמועינן דלמ

מגדל טוז

כתב הרחב"ד ז"ל סינו חייב לרפחותו עכ"ל: ראבי חומר תמה חר מס ינח בחב המכיד דיל שינו חיצ מעמות על לי דארי מות שמי לי שינו ארי שינו של שיני או דבר זה משיו שהרי דברי ר"מ זי<u>ל משורשים שי החובל שו</u>ף גמי ממי דריפוי כפוף שמעמין דמיל עלו בו למחים כו ושקליון ופריק עלה עד דמנים, ברייתה החרומה מנין שלם עלו בו למחים שינו ביל עד דלמר רבי יושי ב"ר יהודה לף מהתת התכה פעור שלמתר רק וופרש תלמודה למלחיה בתרי לישה ליכה דלמתי פעור לף מריפוי כרכנן בהרלי וליכה דלמרי פעור משבת וחייב בריפוי Silver and

רפ״פר

31710

ודמו מ״ש

מסורות וציונים

הפייז. אמר המזיק עמ״מ

: 7"0031

סהריא. ע"י ב"ד ערפנ"ם

:.65 975

לחיים היייה. רחיקא וכ״ג

וך וש"ר ועי׳ מהרש שכלייל וכ"ה בדפו״ה. ועי׳ מהרש׳

שם, לא הזכיר נכלל נמ״ם נהנס (ים״ם ס״י):

הייש. שלא מחמת המכה חייב לרפאותו

כו' מדרש

עה"פ רק שנתו ול"ב אם לוקה מרכנו או מדחו"ל.

במ״מ (סוף ד״ה עלו)

טס"ה כן הסכימו הרדב"ז (מ"ר סי׳ בייה רס"ב)

מגד"ע, [המלים ,ויפה לו השמיקה' שכ' יש"ש

כשמו לה מלהנו כמגדל

.[112

בכס״מ, מן וצ״ל עד ואשבת קאי נוסף כמן על מ״ע ככ״י וכן מן ועוד

שלמה עד פוף הדיבור: היע. פמ"ג שם שו"ע שם

סכ"ז. כשפוסקין כו׳ ומתייבין עס"ל מגנגה הע"ו וט"נ. ואין קובעין

לר זמן מפיה"מ משמע כל שהסרו ממון ואפילו

סינו בגופו (פלפולס מריפתס), ואם בבושת כו' קובעין מכל לס

בנושת של הבלה (ממירי ופמ"ע) ועפ"ב מנערה

וכמ"ע) ועפ"ב מנערה וכמ"ע) ועפ"ב מנערה ה"נ. לא הסרו ממון עי לקי פ"ה ה"ן וסנה׳ פ"ה

: 1/2

הגריא

סוף הלי יד. תקנה היא למזיק. כמ"ט [הט"ז] ממר המויק כוי שהרי מף מם מ"ל

נכה"ג וכמ"ש [הי"ע] הרי

כוותיהו : (תכ ס"ק כ"ם).

הגהות מיימוגיות

[3] א״ר חנינה הין

נותנין זמן להבלות

: 5"D (.61 p"3)

·(D") ס״ק

: טעמתיע ועסמייע

הייש. ועלו

ביו בו בעיק דברייתל כתכמים דיי

יס״כי

30)

./15 12

631 637 מחמת

קובעין

7101

(ט"ס) ב"בייז

הי״ע ותופתה

ערוך

ואינו

פי׳ הרדב״ז

הנה הג׳ המקו׳ רבינו דוד ן׳ זמרה ז״ל, מלבד תי׳ ותשו׳

היבר עוד פי׳ יקר תפארת על כל

המקומות שהניה המ״מ מלפרש

חכה לגילר אלי׳ וכן נתגלה לו

רדי׳ בחלום ונפ׳ בשינה טובה

בן ק״ד בשנ׳ של״ד ומנ״כ בנפת:

מגיד משנה

77

מהכמי

משנה תורה להרמב״ם

נולד בקטלוני׳ והי׳ די טולושה ז״ל, רבינו וידאל מרן רבינו יוסף קארו ז״ל בעל הבית יוסף והשר״ע, חיבר ספרד והנירו של הר״ן ז״ל, וחיבר פי׳ מגיד משנה הלכה על היד המזקה להרמב"ם יקר ע״ד ביאור עוד על הרמב"ס, שליין בו מקורות וכן יישב כמה השגות הראב"ד אשר קרא לי׳ כסף משנה לפי שבו כוסף הנכספים להבין דברי וכתב הרדב"ו שהוא סומך עליו, כי הוא אדם גדול ובקי וכו׳ הרתב"ם ז"ל ואף שכבר קדם התגיד משנה בחבורו אולם לא ודקדק בהם בכל הלורך, תפטר הגיע לידינו רק ששה ספ׳ כלכד לעולמו בשנת ה׳ חלפים ק״ל:

רבינו משה בר מיימון נולד בעיר קורדובה אשר בספרד בש״ק ערב פסה שנת ד״א תתצ״ה והיי הומר מגזע

רבינו הקדוש שהיי מזרע דהע״ה, ולמד אצל מר אכיו וגם אצל רבינו יוסף אבן מיגש, מתלמידי הרי״ף ובעודו צעיר לימים היי רבו משבחו ואמר כי אדם גדול יהיי ולאורו ילכו כל בנ״י ממזרה שמש עד מבואו, בן י״ג שנה כבר התחיל לכתוב פיי על שלשה סדרי גמרא, ואף שכבר

עשו הכמי צרפת ואשכנז פירושים על הש״ם כמו רבינו גרשום מאה״ג ואהריו רש״י ז״ל, אך שתורתם לא הגיעו לארצות ספרד וראה שישתכה התלמוד בלי ביאורים, והוא היי הראשון אשר שם לבו לתלמוד ירושלמי וכתב הלכותיו בקיצור כמו שעשה רב אלפם על תלמוד בבלי, ואז התחיל לעשות פירוש שלו על

השגת הראב״ד

בראות הראנ״ד את הספר משנה תורה הודה להרמנ״ם כי מלאכה גדולה

בי אות אומני ז מו שבע ממש אותי שהר מא מיש של מומש בגלי וירושלמי ווכבדה עשה בחספו כל ההלכות הרבות מחלמוד בבלי וירושלמי שלח יסברו לחין לנטות מדבריו, כי אין לנכת חחרי כל מורה ועוד שעש שלח יסברו לחין לנטות מדבריו, כי אין לנכת חחרי כל מורה ועוד שעש הית מסני שקרח ספרו משנה תורה, שחחר תורה שבכתב ספר הרמב"ם הוא משנה לתורה, ושוב לח יחקרו וידרשו חמרי המקורים ועוד הוח תשנה כתורה, ושוב כח ימקרו הירשו ממי שלקור שלקור לדרו כוונה אי היי לו שמת יגררו אחריו בס׳ המורה אשר לא סיבר רק לדורו בלבד, וע״כ ברוב חכמתו הראה לעיני כל, את הטעויות הרבות אשר עשה המאור הג׳ בספרו, ואמרינן שבמקום שלא השיגו, סבירא לי׳ כוות׳׳, ולא עוד אלא במקום שהשיג בעיקר הדין אינו מוכרת להשיגו בכל דין הנתשך ממנו. (וע׳׳ לעיל בההשגות שלו על פי׳ הר״ץ לקו׳ תולדותיו):

ביותר אצלו ובעכורו חיבר ספר מורה נכוכים (נגד רוה זמן הפילוסאפיי) והוא בעצמו עשה פיי עשה״ש, ויהי בהגיע אליו השמוע כי אחיו רי דוד נסע על הים ונשבר האניי ונמבע ל״ע הוא וכל הונו במצולות ים, התאבל מאד ולא יכול להתנהם יען כי גדל על ברכיו ועוד כי היי גם תלמידו ועכשיו נשאר בלי מזון ומחיי, והי נתן הנו בעיני המלך מצרים ויקההו לו לרופא, ואז נעשה נכבד גדול ודרש מוב לעמו ובטל מהם גזירות קשות, והוא האיר עיני כולם כתורתו ובן שבעה ושלשים שנה החל לחבר ספר הגדול משנה תורה אשר קרא לו היד החזקה ע"ש י"ד הלקיו על כל ההלכות והחקים אשר בפלפול התלמוד בסדר נפלאה בדרך קצרה, והוא בעצמו לא נתכוין אלא לכתוב אלו הדברים למי שהוא כבר בקי בחדרי הגמי בכדי להוציא ממנו הוראותיו בנקל, ויסופר כי עשר שנים היייושב בחדרו ולא יצא מפתהו עד שסיימו, ובלילה שהשלימה בא לו במראה רבינו מיימון אביו ואדם אי עמו ואמר לו אביו הנה לך זה משה רבינו, ונבהל, א״ל באתי לראות מה שעשית וכשראה אמר יישר כחך, עוד בעת ההוא הרמב״ם

משנה למלך

מוהר״ר יהודה רוואנים ו״ל נולד בקוסטודינא בשנת ה׳ אלפים ת״׳ לאביו הר״ר שמואל מתשפחת גולי ספרד, ולמד בישיבת הג׳ ר׳ שלמה הלוי הזקן, ומהר״י מעראני נכד הג׳ המהרימ״ט, ובעודן נפר הטו דרש מעלמו לפני זקני שירו, כבן ששרים שנה ה׳ כשנשק

לאביו הר״ר שמות, מעראני נכד הג׳ המהר״מש, יששיא שלמה הלוי הזקן, ומהר״י מעראני נכד הג׳ המהר״מש, יששיא קטן דרש מעלמו לפני זקני פירו, ככן פשרים שנה ה׳ כשנשא גם דרדו הגאון ר׳ אברהם רואינים הזקן אנ״ד קושעא, ואז המסיל יוק במסמר כי לא רלה לקבל על עלמו שום כמר רבנות, וה׳ יוק במסמר כי לא רלה לקבל על עלמו שום כמר רבנות, וה׳ ימ את דרכו ונששה גביר עלום, ובא בחלרות שרים גדולים ילים רוכני הסום ותרכו בלדו, ועכ״ז לא החלים כת שקידםי ילים רוכני הסום ותרכו בלדו, ועכ״ז לא החלים כת שקידםי ילים רוכני הסום ותרכו בלדו, ועכ״ז לא החלים כת שקידםי ילים רוכני הסום ותרכו בלדו, ועכ״ז לא החלים כח שקידםי ולים הוכני הסום ארכוםי נפר -מת בת לעסוק הנלית ונכבדים, ונבמרו אותו להיות להם לפלא יועץ והיי הולך בנגד המחלים רוכבי הסום ותרבו בלדו, ובכ״ז לא המלים כת שקידמי הבעמקה במסאר בס שמי אמיו ר׳ מים ור׳ אמרם והמנה פמהם שהש השמתה במסאר עם שמי אמיו ר׳ מים ור׳ אמרם והמנה פמהם שהש לעצמו ישינה נדולה והי׳ לומדים לפניו מלמידים הרבה ונששי לעצמו ישינה גדולה והי׳ לומדים לפניו מלמידים הרבה ונששי כולם רמשי שינות או מור׳ הורלה והי׳ לא נשאר ידות במכקה בולם רמשי שינות או מור׳ הורלה והי׳ לא המלים הישי לו בשרי הדות בכולם המשי שינה גדולה הכו הי׳ רמש ור׳ אמים הישי לו בשרי הידות בולם רמשי השנה או מור׳ הורלה והי׳ לא המלים הישי לו בשרי הידות ובקילות וענה וגדולה וכי והי׳ רמש וראש למידים הכבוד הכולה הלקד ומתו כל תכמי דורו בשאלומיהם ועטרוהו במולר הכבוד הכולו הכקדם ואמר כל ומי שהול הכבוד הלחברון בשמי היהדות בלולנות הקדם ומתו והי׳ מספר הודם לפו עובה הערים לאלפים, ונישל נדרות השדים ומתי ופני ששוטי הגם שלה של כל בני גילו, הוא הי׳ להי נדרות ומוקיר רכנן ופועל לדה ועובה הסר לאלפים, ונישל נדרות לבכבד ומתי ובמי המספר הודם לפו מלים בל בני בילו הי׳ ניחו בית ותי לבכדי ואפי לפני ששוטי העם בדברי הלכה עם הגחון הג׳ זהן השישים השלם ארי שבתבות בדברי הלכה עם הגרחו הי׳ ניהו הי׳ היה היה היה היה כבבד הכלה כבנד השלם ארי שבתבורה מיני ועוקר הכים וכוי מכיחו דרולה ביו הי׳ מספר הולה כי השלם ארי שבתבורה מיני ועוקר הלים וכוי מניתיו דניי דינו להי כדבה הולה. בי ונכנקים, יקן דינל מימי עלומיו השמעשע נדברי הלכה עם הגאון הג׳ זהן העשישים איי ב״ר חיים אלפידרי ובחג עליו בספרו מולל מאש, החכם השלם ארי שבתבורה סימי ועוקר הרים וכו׳ סביריו דבי דינא רבש עם ה׳י הגאומים ר׳ שמואל הלוי והר״ר אפרים נבון בעל מחנה אפרים, בימים ההם פרלה רוח סערה של המשיח שקר של כח ש־י ׳ חיון ימ״ש והי׳ אז הג׳ מהר׳י רואמים מהראשונים לרודפם בכל סורק ועח, אם חיפודו משנה למלן אשר עשה על הרמב״ם בחרשי זות קראו כן כי כן ה׳׳ בפלטרין של מלך, ולא ארכו הימים עד שנשטה מיסוד הפי׳ וכשבע שנים אחר שעירתו נדפ׳ כלי מפארי עם הרמב״ם, וחיבר שני סורי בלטרין של מלך, ולא ארכו הימים עד שנשטה מיסוד הפי׳ וכשב שנים אחר שנירחו נדפ׳ כליל מפארשי עם הרמב״ם, וחיבר עוד ספר פרשה דרכים והוא דרשות בדרך הלכה ואנדה, ונספח לו מאחר קרותין על מנין מניו המאדים שלים נים הרמב״ם, וחיבר עוד ספר פרשה דרכים והוא דרשות בדרך לכה ואנדה, ונספח לו מאחר ררן מלחין של הים המניו הישרי נים הרמב״ם והירכים בהערות ומדית שעל היו דרשו לו כלה להדפים מרוב שניים אחר היי הי אמר מניון הניי נים הרמב״ם והירכים בהערות ומדית של השיר היי לו כתבים שלא לה לה להדפים מרוב שנותות וה׳ אמר מנין ה נפי וה׳י דרכו בקר להרשם בהערות ומדית של גלותות רק לעלמו ולנפשו, אולם מלמידו המובחק ר׳ יעקב בולי אמף מו היי שני למו מדי שמולא וסידרן והדפיסן גלופו נאה ותחוקן יחד עם שלר סבריו, ונח נפשוי און ושבע ימים בלארון של פסרים.

מגדל עוז

הרב רי שם טוג ן׳ אנרהם בן גאון ספרדי, נולד בשני המ״ז ולמד רשיבה הרשב״ה בברללתה והי׳ מגדולי הרחשונים מחכמי ספרד בטינידי.

מורתו הי׳ אותנתו וכדי לכלכל ביתו לקח עט סופר בידו וכתב כדיה י ספרי קודש מנוייר ומתוקן עשתם יחד עם אחיו הג׳ ר׳ יהושע דיב הב ספרו כתר שם טונ על הרמנ״ן עה״ת מינר עוד נאני ימיי השנידי בשנת כ"ה בן כ"ת שנים ואז המל בחיבורו הגדול מגדל עוז כל ד החזקה להרמב"ם להגן ולהלדיק אותו ובעבור זאת השיגו בי ברב גדולים, והי׳ הרחשון שליין מקורוחיו של הרמב״ם, בסוף ימיי בנה לנפח וחינר שם חיי על השיים ועיד החמת והיי הרחשי לכי ם׳ קננה נופה:

לחם משנה

המשניות, בימים ההם ההלו מלחמות קנאי הדתות, והדבקים

בדתם, היהודים, והנוצרים, הרגו לפי חרב רח״ל, והלכו בגולה

הוא וביתו, וילכו לפאם ושם למד אצל רבינו יהודה הכהן אשר נהרג עקה״ש הי״ד, ושם כתב האגרת השמד להחזיק האנוסים ולקרב לבם לשמיי, וכאשר נודע הדבר לשרי המלוכה

ברח משם, ואחר זמן נסע לא״י וגם שם לא מצא מנוה ואהיו רבינו דוד נסע למצרים ועסק במסחר והיי מפרנס אותו עם כל צרכיו והרמב״ם הלך וגדל מאד בתורה ובחכמה ונהרו אליו תלמידים רבים, ורי יוסף ב״ר יהודה אבן עקינן הי׳ הביכ

הגאון ר׳ אברהם ב״ר משה די בוטון ז״ל, נולד בשאלוניקי בשנת ה'ש"ה ובעת שתלמידו המו׳ ר׳ שמואל די מודינא, הרשד"ם

וחבירו הג׳ ר׳ מרדכי קלעי׳, הי׳ לומדים ביחד בספר משנה תורה להרמב"ם לקח הרב עח בידו וכל מה שנחחדש לו בפלפוי רשם אותה בחיבורו לחם משנה ועוד הי׳ מתרן קו׳ וסמירות ולפעמים סלקם לבמרי, וכ׳ שקרא ספרו כך להיות דשקיל וטרי על דברי הג׳ בעל לחם משנה והי׳ כאשר עמד בהל׳ תפלה הגיע לידו ספר כסף משנה שחי׳ מרן הנ״י באשר אף הוא נתן לג לפרש הלכות הרמב״ם, ועוד ביום ההוא כתב, שמהיום והלאה אכתוב רק הדברי׳ התחודשים לי, וכ״כ מרוב בקיאתו עוד מקורות להלכות הרמב״ם ומלבד זאת היבר ג״כ תשו׳ וסוגיות השם בס׳ להם רב, ובס׳ לחם משנה כ׳ עוד פי׳ על פרקי אבות, ומפו׳ בשם שתי הלחם, מעט ורעי׳ הי׳ ימי שנוחיו וכחשר בכרה עליו מחלמו ל״ע הוסי׳ לו את שם חייא לקגולה ואף שכבר היי חולה מחוקן רח"ל על"ו לא נח ולא שקט מלחבר פי׳ וחי׳ על הש״ם אשר יצא לחור ע״י ר׳ אברהם עהרא בס׳ מהררי נמרים. בשנה שמ״ה פרלה מגפה בעירו, ובהיותו כ״כ נחלש פרחה נשמתו תפטר ביום עש״ק תעשה נס ונקבר בין השתשות:

הגה׳ מיימוניות

מוכרייי בקושטא ונחמי' ח וכקימות ביסל הרמנ״ם רבט

רבינו מאיר ב״ר יקותיאל הכהן, הרמ״ך, מנדולי הכמי אשכנז, והיי תלמוד מובהק של רבינו מאיר ביר ברוך המהרים מראמנבורג

זיל יחד עם גיסו הרב בעל המרדכי, ובהיותו כיכ בקי בתורת הרמכים עשה חיבר אשר קראו הגהות מיימוניות ובו צירף בכל מקום שראה צורך לזה את דעותיהם של הכמי צרפת ואשכנז את פסקיהם ואת תשובותיהם וכ״ו עשה יחד עם רבינו שמואל בר צדוק התשב״ין שהי׳ לו לתלמוד חבר וכשברה רבו הגדול המהרים זיל בפעם הראשונה נתן לו כתר מלכותו אך לא ארכו לו הימים עד שנהרג עקה"ש בגזירת השמדות בשנת ה״א נ׳ה, המש שנים אחר פסירת רבו המהר״ם הי״ר:

וע״כ החליט לידל אחריו בדרך

חשלומים ולבה׳ בקיצור מקורות

ההלכה ונימוקי ההכרעה נין

הדעות השונות. בסוף ימיו

שלחו לווינעלי׳ להדפי׳ בהשתדלות

הרמ״ע מפאנו אך טרם שנשלמו

ה״ת עלה לתרום והי׳ תנותתו:

בס׳ד